

JUSTITSMINISTERIET

Lovafdelingen

Dato: 2. november 2009
Kontor: Strafferetskontoret
Sagsnr.: 2009-730-1017
Dok.: FRM40998

SUPPLERENDE KOMMENTERET HØRINGSOVERSIGT

vedrørende

udkast til forslag til lov om ændring af straffeloven og lov om politiets virksomhed (Styrket indsats mod omfattende forstyrrelse af den offentlige orden m.v.)

1. Hørte myndigheder og organisationer mv.

Et udkast til lovforslag er sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Østre Landsret, Vestre Landsret, samtlige byretter, Domstolsstyrelsen, Den Danske Dommerforening, Dommerfuldmægtigforeningen, HK-Landsklubben Danmarks Domstole, Rigsadvokaten, Foreningen af Offentlige Anklagere, Rigspolitiet, Politiforbundet i Danmark, HK-Landsklubben for Politiet, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Foreningen af Fængselsinspektører og Vicefængselsinspektører, Kriminalforsorgsforeningen, Dansk Fængselsforbund, HK-Landsklubben for Kriminalforsorgen, Landsklubben af socialrådgivere ansat i Kriminalforsorgen, Advokatrådet, Danske Advokater, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Institut for Menneskerettigheder, Retssikkerhedsfonden, Amnesty International og Dansk Retspolitisk Forening.

Justitsministeriet har indtil videre modtaget hørings svar fra:

Domstolsstyrelsen, Københavns Byret på vegne af samtlige byretter, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Kriminalforsorgsforeningen, Landsforeningen af Forsvarsadvokater, Politiforbundet, Dansk Fængselsforbund og Retspolitisk Forening.

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Justitsministeriet har den 29. oktober 2009 udarbejdet en kommenteret høringsoversigt vedrørende høringssvarene fra Domstolsstyrelsen, Rigsadvokaten, Rigspolitiet, Direktoratet for Kriminalforsorgen, Kriminalforsorgsforeningen og Landsforeningen af Forsvarsadvokater.

Denne supplerende kommenterede høringsoversigt omfatter høringssvarerne fra **Københavns Byret på vegne af samtlige byretter, Politiforbundet, Dansk Fængselsforbund og Retspolitisk Forening.**

Justitsministeriets kommentarer til høringssvarene er anført i kursiv.

2. Høringssvarene

Politiforbundet hilser forslagene velkommen og er enig i, at der er behov for en mere effektiv indsats mod uro og ballade i det offentlige rum.

Retspolitisk Forening finder, at der med lovforslaget anlægges en forkert og farlig strategi i relation til at opretholde den offentlige ro og orden. Formålet bør være, at større begivenheder kan afvikles så gnidningsfrit som muligt.

Formålet med lovforslaget er at styrke indsatsen for at forebygge eller standse omfattende forstyrrelser af den offentlige ro og orden mv., herunder ved at styrke retshåndhævelsen i sådanne sager. Herudover er det et væsentligt led i politiets strategi at forebygge uroligheder i forbindelse med demonstrationer mv., herunder under det kommende klimatopmøde. Politiet søger således bl.a. aktivt at indgå i dialog med arrangører af demonstrationer mv. med henblik på at undgå, at de udvikler sig til uroligheder.

2.1. Skærpelse af straffen for visse lovovertrædelser begået i forbindelse med grov forstyrrelse af offentlig ro og orden

Dansk Fængselsforbund anfører bl.a., at de foreslåede strafskærpelser ikke synes at være proportionale med de begåede forbrydelser.

Retspolitisk Forening anfører, at de foreslåede skærpelser af straffen for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 3, om at hindre bl.a. politiets arbejde og § 291 om hærværk, som sker i forbindelse med omfattende uro-

ligheder mv., er uantagelige. Foreningen kan ikke tilslutte sig, at overtrædelser af straffelovens § 134 a skal kunne være en skærpende omstændighed for andre lovovertrædelser (f.eks. hærværk) begået af personer, som ikke selv er tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 134 a. Kravet om, at den pågældende person skal have forsæt (f.eks. kendskab) til, at der i området er grov forstyrrelse af offentlig ro og orden medfører nærmest et objektivi ansvar for andres handlinger.

Som der nærmere er redegjort for i lovforslagets bemærkninger, lægges der som led i en styrkelse af indsatsen mod omfattende forstyrrelse af den offentlige ro og orden mv. op til en væsentlig skærpelse af straffene bl.a. for overtrædelser af straffelovens § 119, stk. 3, om at hindre bl.a. politiets arbejde og for hærværk efter straffelovens § 291, som sker i forbindelse med omfattende uroligheder mv.

De foreslåede strafskærpelser finder alene anvendelse på forhold, som begås, mens eller i umiddelbar forlængelse af, at der i området foregår grov forstyrrelse af offentlig ro og orden. Den nærmere afgrænsning heraf er beskrevet i lovforslagets bemærkninger, og det fremgår heraf, at de foreslåede strafskærpelsesregler alene finder anvendelse, hvis der er en tidsmæssig og geografisk sammenhæng mellem overtrædelsen og den grove forstyrrelse af den offentlige ro og orden.

Det er ikke en betingelse, at den pågældende gerningsmand selv kan dømmes som deltager i urolighederne efter straffelovens § 134 a, men det er en forudsætning for anvendelse af de foreslåede strafskærpelsesregler, at den pågældende har forsæt (f.eks. kendskab) til, at der i området foregår sådanne uroligheder. Lovforslaget indebærer ingen nykriminalisering af handlinger, som i dag er lovlige. Lovforslaget er således ikke udtryk for, at en person gøres strafferetligt ansvarlig for andres handlinger, men at de pågældende uroligheder – som han eller hun skal kende til – indgår som en skærpende omstændigheder ved fastsættelsen af straffen for handlinger, som allerede i dag er strafbare.

Politiforbundet anfører, at det vil sikre en mere konsekvent indsats mod hærværk i forbindelse med uroligheder, hvis sådanne overtrædelser undergives offentlig påtale i stedet for som i dag betinget offentlig påtale, herunder at politiet langt mere konsekvent vil kunne skride ind over for gerningsmænd, der begår hærværk.

Efter straffelovens § 305, stk. 1, påtales overtrædelser af straffelovens § 291, stk. 1, om hærværk kun efter den forurettedes begæring, medmindre almene hensyn kræver påtale (såkaldt betinget offentlig påtale). Retsfølgning vil således normalt forudsætte, at den forurettede fremsætter en begæring herom. En politianmeldelse skal som udgangspunkt anses som en begæring om offentlig påtale, jf. retsplejelovens § 720, stk. 2. Hertil kommer, at offentlig påtale kan ske, hvis almene hensyn kræver det, og at groft hærværk efter straffelovens § 291, stk. 2, om hærværk af betydeligt omfang eller af mere systematisk eller organiseret karakter, eller hvor gerningsmanden tidligere er dømt for hærværk, brandstiftelse mv., er undergivet almindelig offentlig påtale.

Lovforslaget indeholder på denne baggrund ingen ændringer af påtale-reglerne vedrørende hærværk efter straffelovens § 291. Det bemærkes i øvrigt, at politiet som led i sin almindelige virksomhed for at hindre og standse forbrydelser kan gribe ind over for hærværk, som bliver begået, selv om der i den konkrete situation (endnu) ikke måtte foreligge en påtalebegæring fra den forurettede.

2.2. Frihedsberøvelse i medfør af politiloven

Retspolitisk Forening finder, at forslaget om at udvide fristen for de i forvejen stærkt betænkelige administrative frihedsberøvelser efter politiloven kun kan opfattes som et ønske om at begrænse forsamlingsfriheden.

Som der nærmere er redegjort for i lovforslagets bemærkninger, foreslås det at forlænge fristen for politiets administrative frihedsberøvelse med henblik på at afværge fare for orden og sikkerhed mv. i forbindelse med bl.a. opløb fra 6 til 12 timer. Det er Rigspolitiets vurdering, at en forlængelse af fristen til 12 timer i praksis i stort set alle tilfælde vil være tilstrækkelig til at varetage de hensyn, som begrundes frihedsberøvelsen.

Det skal understreges, at der ikke foreslås ændringer i betingelserne for at foretage frihedsberøvelse efter politilovens §§ 8 og 9 om opløb mv. Frihedsberøvelse af personer i forbindelse med forsamlinger eller opløb vil således fortsat kun kunne ske for at afværge fare for forstyrrelse af den offentlige orden mv. eller fare for enkeltpersoners eller den offentlige sikkerhed. Frihedsberøvelse vil fortsat alene kunne anvendes, hvis det er nødvendigt i den konkrete situation, og hvis mindre indgribende midler ikke findes tilstrækkelige til at afværge faren. Frihedsberøvelsen skal

endvidere fortsat være så kortvarig og skånsom som muligt, og personen skal således ligesom i dag løslades, så snart de omstændigheder, der gav anledning til frihedsberøvelsen, ikke længere er til stede.

2.3. Lovforslagets økonomiske og administrative konsekvenser

Dansk Fængselsforbund anfører, at de foreslåede strafs-kærpelser samlet set må forventes at medføre en yderligere belastning af Kriminalforsorgens varetægtskapacitet og afsoningskapacitet.

Københavns Byret anfører på vegne af samtlige byretter, at lovforslaget vil medføre en betydelig belastning for domstolene, og at behandlingen af de sager, som vil være omfattet af de foreslåede regler, ikke med de nuværende ressourcer vil kunne behandles inden for rimelig tid.

Med lovforslaget foreslås bl.a., at straffen for overtrædelse af straffelovens § 119, stk. 3, skærpes, så der i førstegangstilfælde normalt idømmes frihedsstraf, når overtrædelsen er begået, mens eller i umiddelbar forlængelse af, at der i området foregår grov forstyrrelse af ro og orden på offentligt tilgængeligt sted. Det forudsættes i bemærkningerne, at der i førstegangstilfælde skal tages udgangspunkt i et strafniveau på 40 dages fængsel.

Som det fremgår af lovforslagets bemærkninger, indebærer den foreslåede strafs-kærpelse, at der vil være mulighed for varetægtsfængsling efter reglerne i retsplejelovens § 762, stk. 1, hvis betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt. Varetægtsfængsling vil efter en konkret vurdering af den pågældende sag f.eks. kunne ske, hvis der efter det oplyste om sigtedes forhold er bestemte grunde til at frygte, at vedkommende på fri fod vil begå nye lovovertrædelser, jf. retsplejelovens § 762, stk. 1, nr. 2.

Det kan herefter ikke udelukkes, at der ved større uroligheder vil kunne opstå situationer, hvor der som følge af strafs-kærpelsen vil kunne varetægtsfængsles et stort antal personer, f.eks. hvor en større gruppe personer, mens der i området foregår omfattende forstyrrelse af den offentlige ro og orden, "hæfter sig sammen" for at blokere adgangsveje mv. Justitsministeriet og Direktoratet for Kriminalforsorgen er opmærksomme på, at der i sådanne situationer vil kunne opstå et særligt pres på Kriminalforsorgens varetægtskapacitet.

Som endvidere anført i lovforslagets bemærkninger vil de foreslåede strafskærpelser kunne føre til en mindre forøgelse af strafmassen, der efter Justitsministeriets vurdering vil kunne rummes inden for Kriminalforsorgens eksisterende kapacitet.

Lovforslaget skønnes ikke i øvrigt at have økonomiske eller administrative konsekvenser for det offentlige, herunder domstolene, af betydning. Det er således Justitsministeriets vurdering, at de økonomiske og administrative konsekvenser af lovforslaget vil kunne rummes inden for domstolenes samlede økonomiske rammer.

Justitsministeriet har videresendt Københavns Byrets hørings svar til Domstolsstyrelsen, der har det overordnede ansvar for bl.a. retternes bevilling og personale.